

صلى الله عليه وسلم

**دستورالعمل اجرایی مداخله
در بارداری های نیازمند مراقبت / توجه ویژه و پیشگیری از
مرگ مادر**

**معاونت امور بهداشتی
گروه سلامت جمعیت و خانواده**

خرداد ۱۴۰۲

فهرست مطالب

مقدمه..... ۱
دستورالعمل اجرایی مداخله بارداری های نیازمند مراقبت / توجه ویژه و پیشگیری از مرگ مادر

دوره پیش از بارداری :

وظایف ماما ۳

وظایف پزشک /ستاد..... ۴

دوره بارداری :

وظایف ماما / بهورز..... ۶

وظایف پزشک /ستاد..... ۷

پس از زایمان:

وظایف ماما / مراقب سلامت / بهورز..... ۱۰

وظایف پزشک /ستاد..... ۱۱

مداخلات عمومی (ستاد)..... ۱۲

دستورالعمل مراقبت از مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه

وظایف ماما / مراقب سلامت..... ۱۴

وظایف پزشک / ستاد ۱۶

فلوچارت فرآیند ارجاع..... ۱۹

ضمائم:

فرم شماره (۱) جدول ثبت مشخصات مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه بارداری دارای تمایل به بارداری

فرم شماره (۲) جدول ثبت مشخصات مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه

مقدمه:

زندگی مجموعه ای از آغازها و پایان هاست. به طور قطع هیچ کس نمی داند کجا، چطور و چه زمان از دنیا خواهد رفت. اما مشخص است مرگ مادر یکی از غم انگیزترین وقایع زندگی می باشد که بر عواطف خانواده، روابط انسانی فرد و اطرافیان و حتی بر اقتصاد نیز تأثیر می گذارد.

مادر هسته اصلی خانواده و عامل سلامت و موفقیت سایر اعضا است. در هر جامعه ای مادران نقش اساسی و بنیادین در حفظ سلامت خانواده دارند، بنابراین عوارض و مرگ مادر صدمات جبران ناپذیری را به خانواده و جامعه وارد می کند. مرگ یک مادر، مرگ یک نفر نیست، بلکه مرگ و ناتوانی خانواده و جامعه است. میزان مرگ و میرمادران به علل بارداری و زایمان از مهمترین شاخص های توسعه کشورهاست و عوامل گوناگونی چون عوامل اقتصادی و اجتماعی و کیفیت خدمات بهداشتی بر این شاخص تأثیرگذارند. بنابراین سلامت مادران باردار از نظر شاخص های بهداشتی بسیار حائز اهمیت بوده و مرگ و میر آنان علاوه بر اینکه نشان دهنده شاخص های بهداشتی پایین می باشد، خود فاجعه ای بزرگ محسوب می شود، در نتیجه شناخت عوامل موثر بر این شاخص مهم ما را در اتخاذ راهکارهایی جهت پیشگیری از بروز موارد موروبیدیتی و مورتالیتی مشابه، یاری می نماید.

بارداری فرآیندی طبیعی و فیزیولوژیک محسوب می گردد، اما باید بدانیم که انجام مراقبت های با کیفیت در بارداری از مطمئن ترین راه های حفظ سلامت مادر و جنین بوده و باعث کاهش موارد مورتالیتی و موروبیدیتی می شود همان طور که اشاره شد اگر این رویداد فیزیولوژیک و طبیعی، با عوامل مخاطره آمیز همراه شود می تواند سبب ناتوانی یا حتی مرگ شود، بنابراین درک لزوم انجام مراقبت کیفی، صحیح و به موقع می تواند بسیار کمک کننده باشد. کیفیت، کمیت و سهولت دسترسی به خدمات پیش از بارداری، مراقبت های دوران بارداری و پس از زایمان از مراحل است که باید در این راستا مورد توجه قرار گیرد.

همچنین بر اساس اهداف توسعه پایدار و آخرین بیانیه سازمان بهداشت جهانی تا سال ۲۰۳۰ متوسط مرگ مادری در جهان به کمتر از ۷۰ در صد هزار تولد زنده برسد و در هیچ کشوری بیشتر از ۱۴۰ در صد هزار تولد زنده یعنی بیشتر از دو برابر جهانی نباشد. بر همین اساس دستورالعمل اجرایی "مداخله پیشگیری از وقوع بارداری های نیازمند مراقبت /توجه ویژه و مرگ مادر" در حوزه معاونت امور بهداشتی در سه دوره مربوط به مراقبت های پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان و نیز مراقبت مادران نیازمند مراقبت /توجه ویژه در سطوح مختلف ارائه خدمت مربوط به پز شک / ماما / مراقب سلامت و بهورز تدوین شده است و جهت اجرایی شدن پیشنهاد می گردد.

دستورالعمل اجرایی مداخله در بارداری های نیازمند مراقبت / توجه ویژه و مرگ مادر

دوره پیش از بارداری :

وظایف ماما

- مراقبت های پیش از بارداری مادران به تعداد حداقل ۲ بار توسط نیروی مامایی انجام شود.
- ماماها می بایست دوره های آموزشی لازم را گذرانده و با مواردی که باعث ایجاد بارداری نیازمند مراقبت / توجه ویژه شده، آشنا باشند تا بتوانند آموزش های لازم را ارائه دهند.
- به منظور پوشش مطلوب مراقبت های پیش از بارداری، فرم مراقبت پیش از بارداری برای تمامی زنانی که تمایل به بارداری دارند، تکمیل شده و مراقبت های لازم انجام گیرد.
- به منظور شناسایی بارداری های نیازمند مراقبت / توجه ویژه ، لازم است تا مراقبت های پیش از بارداری به طور صحیح انجام گیرد.
- پرسنل می بایست در گرفتن شرح حال دقیق و صحیح ، اندازه گیری علایم حیاتی و توجه به وجود بیماری های زمینه ای در مادران، آگاهی و توجه لازم را داشته و آن ها را به درستی ثبت نمایند.
- آزمایشات لازم این دوره بر طبق کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران درخواست شود و نتیجه آن پیگیری گردد.
- در صورت لزوم در پرونده های پیش از بارداری، موارد مشاهده شده بر طبق بوکلت مراقبت ادغام یافته سلامت مادران ارجاع شود.
- تمامی مادرانی که طبق بند بالا، ارجاع شده اند و نیز مادرانی که در موعد مقرر مراجعه نکرده اند، پیگیری فعال شوند.

- مشخصات زنان نیازمند مراقبت / توجه ویژه برای بارداری در لیست مربوطه ثبت و به صورت فصلی به ستاد مراکز/شبکه ها ارسال گردد
- آموزش پدران در هنگام تشکیل پرونده پیش از بارداری، لازم و ضروری است. (به عنوان مثال برای دسترسی و ارتباط بیشتر با پدران، مراقب ماما می تواند مراقبت های سلامت مردان را هم زمان با تشکیل پرونده پیش از بارداری همسر، برای پدران انجام دهد).

وظایف پزشک:

- مراقبت پیش از بارداری تمامی مادران در اولین مراجعه، توسط پزشک انجام و نتیجه آن در سامانه ثبت شود.
- لازم است تمامی پزشکان در مورد اهمیت توجه به علائم نیازمند مراقبت ویژه پیش از بارداری و پیشگیری از وقوع مرگ مادر حساسیت لازم را داشته باشند.
- همه زنان ارجاع داده شده برای مراقبت پیش از بارداری، مورد معاینه دقیق قلب و ریه، تیروئید، شکم و اندامها قرار گرفته و لازم است وجود بیماریهای زمینه ای و آزمایشات مادر مورد توجه ویژه قرار گیرد.
- پسخوراند ارجاعات ارسالی از طرف ماما به پزشک در اسرع وقت تکمیل و ارسال گردد.
- پزشکان می بایست از وجود لیست مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه پیش از بارداری، طبق فرمت ارسالی، اطلاع داشته و با ماماها، تعامل مناسب داشته باشند.

وظایف ستاد:

- برنامه ریزی های لازم برای آموزش نیروهای شاغل (ماما و پزشک) انجام شود.
- هماهنگی و برنامه ریزی به منظور تسهیل پذیرش و نوبت دهی در مراقبت های پیش از بارداری پزشک انجام شود.

- در کلاس های مشاوره ازدواج در مورد فواید مراقبت پیش از بارداری به زوجین شرکت کننده در کلاس، آموزش داده شود.
- پایش کمی و کیفی دقیق برنامه سلامت مادران (مراقبت های پیش از بارداری) توسط کارشناسان ستادی انجام شده و گزارش آن به طور کامل توسط مسئول بهداشت خانواده و مدیر/معاون مرکز/شبکه مورد مطالعه قرار گیرد.
- نتایج پایش های کارشناسی و تخصصی برنامه، ملاک پرداخت کارانه، اضافه کار، تشویقی و ... قرار گیرد.
(بر حسب صلاحدید روسای مراکز/ شبکه ها)

دوره بارداری:

وظایف ماما / بهورز:

- مراقبت های مادران حین بارداری در مراکز خدمات جامع سلامت و پایگاه های سلامت فقط توسط نیروی مامایی و در خانه های بهداشت توسط بهورز و مامای بیمه روستا به تعداد حداقل ۸ بار انجام شود.
- ماما / بهورز می بایست دوره های آموزشی لازم را گذرانده و با مواردی که باعث ایجاد بارداری نیازمند مراقبت / توجه ویژه شده و یا تاثیر سوء بر بارداری دارد آشنا شوند تا بتوانند آموزش های لازم را ارائه دهند.
- لازم است تمامی ماماها / بهورزان در مورد اهمیت توجه به علائم مراقبت ویژه در بارداری و پیشگیری از وقوع عوارض و مرگ مادر حساسیت لازم را داشته باشند.
- انجام مراقبت صحیح بارداری، تشخیص بارداری های نیازمند مراقبت / توجه ویژه و ارجاع صحیح و به موقع در پیشگیری از وقوع مرگ مادر، لازم و ضروری است.
- پرسنل می بایست در گرفتن شرح حال دقیق و صحیح از مادران / اندازه گیری علایم حیاتی و توجه به وجود بیماری های زمینه ای توجه لازم را داشته باشند.
- لیست مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه در بارداری بر طبق بوکلت مراقبت ادغام یافته سلامت مادران، تکمیل و به صورت ماهانه به ستاد مراکز/ شبکه ها ارسال گردد.
- تمامی مادران بارداری که به موقع مراجعه نکرده اند، در سه روز متوالی پیگیری شوند. (حداقل سه بار)
- در مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه در صورت عدم پاسخگویی به دوبار پیگیری تلفنی در دو روز متوالی، در روز سوم، یک پیگیری درب منزل انجام گردد.
- به منظور اطمینان از مراقبت مادر باردار ارجاع شده از پایگاه سلامت به مرکز خدمات جامع سلامت، تماس تلفنی با پذیرش مرکز خدمات جامع سلامت توسط مراقب سلامت و یا ماما صورت پذیرد .

- به منظور بالا بردن کیفیت آموزش در مادران، تشویق ایشان به شرکت در کلاس های آمادگی برای زایمان انجام شود و تعداد مادران شرکت کننده در این کلاس ها افزایش یابد. همچنین بر کیفیت برگزاری کلاس ها و آموزش های ارائه شده در آن تاکید گردد.
- آموزش پدران در هنگام تشکیل پرونده بارداری در کنار انجام مراقبت های سلامت مردان انجام شده و توصیه اکید به پدران برای شرکت در حداقل یک جلسه از کلاس های آمادگی زایمان صورت پذیرد.
- در صورت اعلام مشخصات مادران نیازمند پیگیری پس از ترخیص از بیمارستان، موارد پیگیری شده و نتایج و اقدامات لازم به صورت مستند وجود داشته باشد.

وظایف پزشک:

- تمامی مادران باردار در اولین مراجعه توسط پزشک مرکز، مراقبت شوند.
- در مراقبت مادران توسط پزشک، بر انجام معاینه دقیق قلب و ریه ، تیروئید، شکم و اندامها و توجه ویژه به وجود بیماریهای زمینه ای و آزمایشات مادر، تاکید گردد.
- تمامی ارجاعات پرونده های بارداری توسط پزشک مراقبت شده و پس از ثبت در سامانه، پسخوراند ارجاعات ارسالی در اسرع وقت ارسال گردد.
- پزشکان می بایست از وجود لیست مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه ، طبق فرمت ارسالی، اطلاع داشته و با ماماها، تعامل مناسب داشته باشند.

وظایف ستاد:

- برنامه ریزی های لازم برای آموزش نیروهای شاغل (پزشک/ماما و بهورز) انجام شود.
- هماهنگی و برنامه ریزی لازم برای تسهیل پذیرش و نوبت دهی مراقبت های بارداری پزشک و ماما، انجام شود.

- کلاس های آمادگی برای زایمان بسته به گستردگی منطقه تحت پوشش شبکه/مرکز بهداشت و تعداد مادران شرکت کننده در هر کلاس راه اندازی گردد.
- اطلاع رسانی به مادران باردار در مورد علایم خطر دوران بارداری و لزوم انجام مراقبت های دوران بارداری و شناسایی مراکز ارائه خدمت تابعه شبکه به وسیله پیامک و... صورت گیرد.
- پایش کمی و کیفی دقیق برنامه سلامت مادران (مراقبت های بارداری) توسط کارشناسان ستادی انجام شده و گزارش آن به طور کامل توسط مسئول بهداشت خانواده و مدیر/معاون مرکز/شبکه مورد مطالعه قرار گیرد.
- پایش عملکرد بالینی برای تمامی نیروهای مامایی جدیدالورود در ابتدای شروع به کار و نیز به صورت سالانه برای تمامی ماماها انجام شده و نتایج آن به معاونت اعلام گردد.
- نتایج پایش های کارشناسی برنامه ملاک پرداخت قرار گیرد. (بر حسب صلاحدید روسای مراکز/شبکه ها)
- بر اساس "دستورعمل اجرایی برنامه گسترش مراقبت های اولیه سلامت برای تحقق پوشش همگانی سلامت در مناطق حاشیه شهرها و شهرهای بالای ۲۰ هزار نفر نسخه ۶ - صفحه ۳۱" به ماماها پیکه که مادر باردار نیازمند مراقبت/توجه ویژه تا تولد نوزاد (مادر و نوزاد سالم) را شناسایی، ارجاع و پیگیری کرده اند، پاداش پرداخت گردد.
- بهورزانی که به تشخیص ستاد اقدامات موثری را در شناسایی موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه و پیشگیری از مرگ مادر انجام داده اند، تشویق شوند.
- تنبیه و کاهش دریافتی پرسنلی که در پی گیری و تشخیص مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه در دوران بارداری کوتاهی نموده اند، اعمال گردند.
- ماماها پیکه که تمامی مادران باردار را به کلاس های آمادگی برای زایمان ارجاع داده اند تشویق شوند. (به ازای شرکت هر مادر در حداقل ۵ جلسه)

- مادرانی که تمامی ۸ جلسه را در کلاس ها شرکت کرده اند تشویق گردند. (بنا به صلاحدید مراکز و شبکه ها)
- پوشش جمعیتی مادران باردار باید با میزان جمعیت ثبت نام شده در هر پایگاه با در نظر گرفتن ۷/۱۲ موالید، متناسب باشد.
- در صورت اعلام مشخصات مادران نیازمند پیگیری پس از ترخیص از بیمارستان، تمامی موارد به اطلاع ماما های شاغل در پایگاه ها رسانده شده و نظارت کافی بر پیگیری و اقدامات صورت گرفته، وجود داشته باشد.

دوره پس از زایمان :

وظایف ماما / مراقب سلامت (در صورت عدم حضور نیروی مامایی) / بهورز

- مراقبت های مادران پس از زایمان در مراکز خدمات جامع سلامت / پایگاه های سلامت، ترجیحا توسط نیروی مامایی به تعداد حداقل ۳ بار، انجام شود. در صورت عدم حضور نیروی مامایی در مراکز خدمات جامع سلامت/پایگاههای بهداشت، مراقبت توسط مراقبین سلامت انجام شود.
- مراقبین سلامت و بهورزان می بایست دوره های آموزشی لازم را گذرانده و با علایم خطر این دوران آشنا باشند تا بتوانند در صورت لزوم مراقبت های اولیه پس از زایمان مادران را انجام و در صورت مشاهده علایم خطر همراه با آموزش موثر، مادر را به سطوح بالاتر ارجاع نمایند.
- در ملاقات اول پس از زایمان به خلاصه پرونده بیمارستانی مادر توجه کرده و موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه، را بررسی و پیگیری های لازم صورت گیرد.
- به منظور پیشگیری از وقوع مرگ مادر ، لازم است تا مراقبت های پس از زایمان به طور صحیح انجام پذیرد.
- در گرفتن شرح حال دقیق و صحیح / اندازه گیری دقیق علایم حیاتی/توجه به وجود بیماری های زمینه ای در مادران دقت لازم بعمل آید.
- در صورت لزوم در پرونده های پس از زایمان ، موارد مشاهده شده بر طبق بوکلت مراقبت ادغام یافته سلامت مادران ارجاع و پیگیری شوند.
- پیگیری روزانه تلفنی جهت مراقبت پس از زایمان مادرانی که به موقع مراجعه نکرده اند. برای مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه در صورت عدم پاسخگویی به دوبار پی گیری تلفنی در دو روز متوالی پیگیری درب منزل انجام شود .

- به منظور اطمینان از مراقبت مادر (پس از زایمان) ارجاع شده از پایگاه سلامت، تماس تلفنی با پذیرش مرکز خدمات جامع سلامت / پایگاه سلامت توسط مراقب سلامت و یا ماما صورت پذیرد.
- در صورت اعلام مشخصات مادران نیازمند پیگیری پس از ترخیص از بیمارستان، موارد پیگیری شده و نتایج و اقدامات لازم به صورت مستند وجود داشته باشد.

وظایف پزشک:

- تمامی ارجاعات پرونده های پس از زایمان توسط پزشک مراقبت شده، در سامانه ثبت و پسخوراند ارجاعات در اسرع وقت ارسال گردد.
- پزشکان می بایست از وجود لیست مادران باردار نیازمند مراقبت و توجه ویژه، طبق فرمت ارسالی، اطلاع داشته و با ماماها /مراقبین سلامت، تعامل مناسب داشته باشند.

وظایف ستاد:

- هماهنگی و برنامه ریزی لازم برای تسهیل پذیرش و نوبت دهی مراقبت های پس از زایمان انجام شود.
- آموزش و پایش نیروهای شاغل (پزشک/ ماما/مراقب سلامت و بهورز) به طور مداوم انجام شده و حساس سازی لازم جهت این نیروها صورت پذیرد.
- حساس سازی لازم پزشکان/ ماماها / مراقبین سلامت و بهورزان در مورد اهمیت توجه به علائم خطر و پیشگیری از وقوع مرگ مادر، انجام پذیرد.
- پایش کمی و کیفی دقیق از برنامه سلامت مادران (مراقبت های پس از زایمان) توسط کارشناسان ستادی انجام و گزارش آن توسط مسئول بهداشت خانواده، رئیس/ مدیر و معاون مرکز / شبکه مطالعه گردد.
- نتایج پایش های کارشناسی برنامه ملاک پرداخت به پزشکان/ ماماها /مراقبین سلامت و بهورزان قرار دارد. (بر حسب صلاحدید روسای مراکز/ مدیران شبکه ها)،

- ماماها / مراقبین سلامت و بهورزانی که به تشخیص ستاد اقدامات موثری را در شنا سایی موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه پس از زایمان و پیشگیری از مرگ مادر انجام داده اند تشویق کردند.
- تنبیه و کاهش دریافتی ماماها / مراقبین / بهورزانی که در پی گیری و تشخیص مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه در دوران پس از زایمان کوتاهی نموده اند اعمال کردند.
- در صورت اعلام مشخصات مادران نیازمند پیگیری پس از ترخیص از بیمارستان، تمامی موارد به اطلاع ماماها رسانده شده و نظارت کافی بر پیگیری و اقدامات صورت گرفته، وجود داشته باشد.

مداخلات عمومی:

- اطلاعات مربوط به مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه و اقدامات انجام شده جهت این گروه، می بایست به صورت دوره ای به اطلاع معاونین بهداشتی مراکز/شبکه ها رسانده شود.
- به کارگیری حداقل یک نفر ماما در هر یک از مراکز خدمات جامع سلامت و یا پایگاههای سلامت الزامی است. در صورت عدم حضور ماما (به هر علتی) نیروی مامایی جانشین تعریف گردد.
- برنامه ریزی برای استفاده از وسایل سمعی بصری در آموزش های مراجعین در مورد دوران پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان صورت گیرد.
- پزشکان به طور مستمر در خصوص مراقبت های پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان آموزش داده شوند.
- واحد سلامت خانواده شبکه ها و مراکز می بایست با واحد انفورماتیک برای آموزش مناسب پزشکان در مورد سامانه سیب هماهنگی نمایند.
- هماهنگی جهت افزایش کیفیت آموزش ماماها ، مراقبین سلامت و بهورزان، صورت پذیرد.

- نظارت بر آموزش/ برگزاری آزمون پزشکان/ ماماها / مراقبین سلامت و بهورزان توسط واحد بهداشت خانواده (بنا بر صلاحدید ستاد) صورت گیرد.
- مدیران / روسا هماهنگی های لازم را با مرکز اورژانس ۱۱۵ به منظور حضور به موقع در زمان اعزام مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه، به بیمارستان های منتخب (امام حسین(ع)، مهدیه ، شهدای تجریش و طالقانی) انجام دهند.
- هماهنگی های لازم به منظور همراهی ماما در زمان اعزام مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه به بیمارستان، انجام شود.
- هماهنگی به منظور نظارت سرپرست مرکز خدمات جامع سلامت بر نحوه اجرای دستورعمل در پایگاه های ضمیمه و غیر ضمیمه تحت پوشش و ابلاغ شرح وظایف سرپرست مرکز به ایشان، انجام گردد.
- حساس سازی پزشکان/ ماماها / مراقبین سلامت و بهورزان در موارد منجر به مرگ مادری انجام شود.
- مصوبات کمیته دانشگاهی مرگ مادر پیگیری شده و در صورت تشخیص قصور پرسنل مربوطه، برخورد مناسب (معرفی به تخلفات و ...) صورت گیرد.
- تمامی ارجاعات صورت گرفته به پزشک مرکز خدمات جامع سلامت توسط ماما/ مراقب سلامت به اطلاع پذیرش مرکز رسانده شود و توسط مسئول پذیرش پیگیری و در صورت عدم مراجعه، به ماما/مراقب سلامت مربوطه اطلاع داده شود.
- به منظور تسریع نوبت دهی به مادران ارجاع داده شده به مراکز خدمات جامع سلامت، مراکز/ شبکه ها می توانند مطابق با امکانات و صلاح دید خود برنامه ریزی هایی انجام دهند. (برای مثال حساس سازی و تعریف وظیفه برای پذیرش در تخصیص ده شماره اول به پرونده های پیش از بارداری / باردار/ پس از زایمان)

- پایش عملکرد بالینی بهورزان توسط مامای بیمه روستا/کاردان مربی انجام ونتیجه آن به واحد گسترش شبکه ها و بهداشت خانواده ستاد مربوطه ارسال گردد.

دستورالعمل مراقبت از مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه

(پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان)

مداخلات در سطح ماما/مراقبین سلامت / بهورزان

- فرم مشاوره فرزندآوری برای گروه هدف (زنان ۱۰ تا ۵۴ ساله همسرदार) تکمیل و این افراد شناسایی شوند.
- زنان نیازمند مراقبت / توجه ویژه دارای تمایل به بارداری، پس از تکمیل فرم مراقبت پیش از بارداری توسط ماما و پزشک، تا برطرف شدن مشکل، مطابق با بوکت مراقبت ادغام یافته سلامت مادران، مراقبت و پیگیری شوند.
- مشخصات زنان نیازمند مراقبت / توجه ویژه دارای "تمایل به بارداری"، برای پیگیری فعال، در لیست مشخصات ویژه این گروه (فرم شماره یک) ثبت و یک نسخه از آن ماهانه از سطوح محیطی به ستاد مراکز/شبکه ها ارسال گردد.
- "مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه" بر طبق بوکت مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران شناسایی شده و مشخصات ایشان برای انجام پیگیری فعال، در لیست مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه (فرم شماره دو) ثبت و یک نسخه از آن به صورت ماهیانه از سطوح محیطی به ستاد مراکز/شبکه ها ارسال گردد.
- اقدامات لازم در خصوص مراقبت های پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان مطابق با بوکت مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران، صورت گرفته و ارجاع و پیگیری به موقع، تا حصول نتیجه، انجام گیرد.
- مشخصات مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه، در پرونده الکترونیک ثبت گردد.

- ارجاع مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه، بسته به شرایط آنان، پس از اقدامات لازم به بیمارستانهای منتخب (امام حسین (ع) ، مهدیه ، شهدای تجریش و طالقانی) صورت گیرد و برحسب نوع ارجاع، مطابق بوکلت مراقبت ادغام یافته سلامت مادران، پیگیری لازم انجام شود.
- در مواردی که "اعزام" مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه به بیمارستان، مورد نیاز است، بسته به حال مادر پس از انجام اقدامات لازم: اعزام توسط آمبولانس انجام شود و مورد، به کارشناس ستادی برنامه مادران و دفتر پرستاری مستقر در بیمارستان های منتخب (امام حسین(ع)،مهدیه،شهدای تجریش و طالقانی) محل ارجاع، اطلاع رسانی شود. دربرخی از این موارد بر طبق کتاب راهنمای خدمات خارج بیمارستانی، همراهی ماما الزامی است.
- در سطح بیمارستان های منتخب (امام حسین(ع)،مهدیه،شهدای تجریش و طالقانی) محل ارجاع مسئول پیگیری مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه، مترون / سوپر وایزر (دفتر پرستار)مستقر می باشد که می بایست تا زمان ترخیص (در موارد بستری) و یا رفع مشکل مادر (درموارد سرپایی) پیگیری های لازم را انجام داده، پسخوراند را تکمیل نموده و وضعیت سلامت مادر را به طور مستمر به کارشناس ارجاع دهنده مادر/کارشناس ستاد، اعلام نماید.
- در موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه، که نیاز به مداخله در سطح معاونت بوده و یا مورد ارجاعی اورژانس باشد به کارشناس برنامه سلامت مادران معاونت نیز اطلاع داده شود.
- لازم است در صورت تحویل فرم ارجاع به مادر، پیگیری تلفنی توسط ماما/ مراقب سلامت و بهورز تا حصول نتیجه صورت پذیرد و تمامی پیگیری ها در پرونده الکترونیک مادر ثبت گردد.
- همکاری تنگاتنگ پزشک /ماما / مراقب سلامت و بهورز برای مراقبت و پیگیری مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه، ضروری است.

مداخلات در سطح پزشکان:

- پزشک ضمن تکمیل پرونده الکترونیک مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه، تشخیص خود را در قسمت اقدام ثبت نماید.
- همکاری تنگاتنگ پزشک با ماما برای مراقبت و پیگیری مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه، ضروری است.
- لیست مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه تکمیل شده توسط ماما و بهورزان می بایست در اختیار پزشک نیز قرار گرفته و پزشکان هم اشراف و نظارت کامل بر زنان و مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه و لیست مربوطه داشته باشند.

مداخلات در سطح ستاد:

- برنامه ریزی به منظور حضور حداقل یک نیروی دانش آموخته مامایی در هر پایگاه سلامت ضمیمه / غیر ضمیمه، انجام گیرد.
- فرم های خام شماره "یک" و "دو" (فرم زنان و مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه برای بارداری) در آغاز هر سال در اختیار مراکز محیطی قرار داده شده و فرم تکمیل شده به صورت ماهانه جمع آوری گردد.
- کارشناس برنامه سلامت مادران ستاد مراکز/ شبکه ها می بایست آمار جمع بندی شده ای از تعداد مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه و عوامل مراقبت ویژه مرتبط را به صورت فصلی به ستاد معاونت اعلام نماید.
- کارشناسان برنامه سلامت مادران ستاد مراکز/ شبکه ها موظف هستند که نظارت کامل بر موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه داشته و این موارد را از ماماها / بهورزان پیگیری کنند.

- کارشناس برنامه سلامت مادران و کارشناس مسئول بهداشت خانواده، در پایش ها حداقل ۳ پرونده مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه را به منظور اطمینان از دریافت مراقبت ها و پیگیری های کامل و به موقع و ارجاعات مناسب، بررسی و راستی آزمایی نمایند.
- برای پرسنل (ستادی و محیطی) که پیگیری مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه را در ساعات غیر اداری انجام داده اند، بسته به شرایط و نوع پیگیری و یا همراهی با مادر در زمان اعزام، بنا به صلاحدید مراکز/شبکه ها حق الزحمه در نظر گرفته شود.
- بر حسب مورد، سناریوی نجات جان مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه با تلاش پرسنل (ماما/ مراقب سلامت/بهورز/پزشکان مراکز/کارشناسان ستاد و ...) تکمیل و به معاونت ارسال گردد.
- پزشکان/ ماما ها /مراقبین سلامت و بهورزانی که به تشخیص ستاد اقدامات موثری را در شناسایی موارد نیازمند مراقبت / توجه ویژه و پیشگیری از مرگ مادر انجام داده اند، تشویق شوند.
- پزشکان/ماماها / مراقبین سلامت و بهورزانی که در پی گیری و تشخیص مادر نیازمند مراقبت / توجه ویژه کوتاهی نموده اند، مورد برخورد و کاهش دریافتی قرار گیرند.
- شبکه های بهداشت و درمان تابعه موظفند هماهنگی های لازم را به شرح زیر با بیمارستانهای تحت پوشش خود انجام دهند:

پذیرش فوری مادران نیازمند مراقبت / توجه ویژه ارجاع داده شده (پیش از بارداری، بارداری و پس از زایمان)

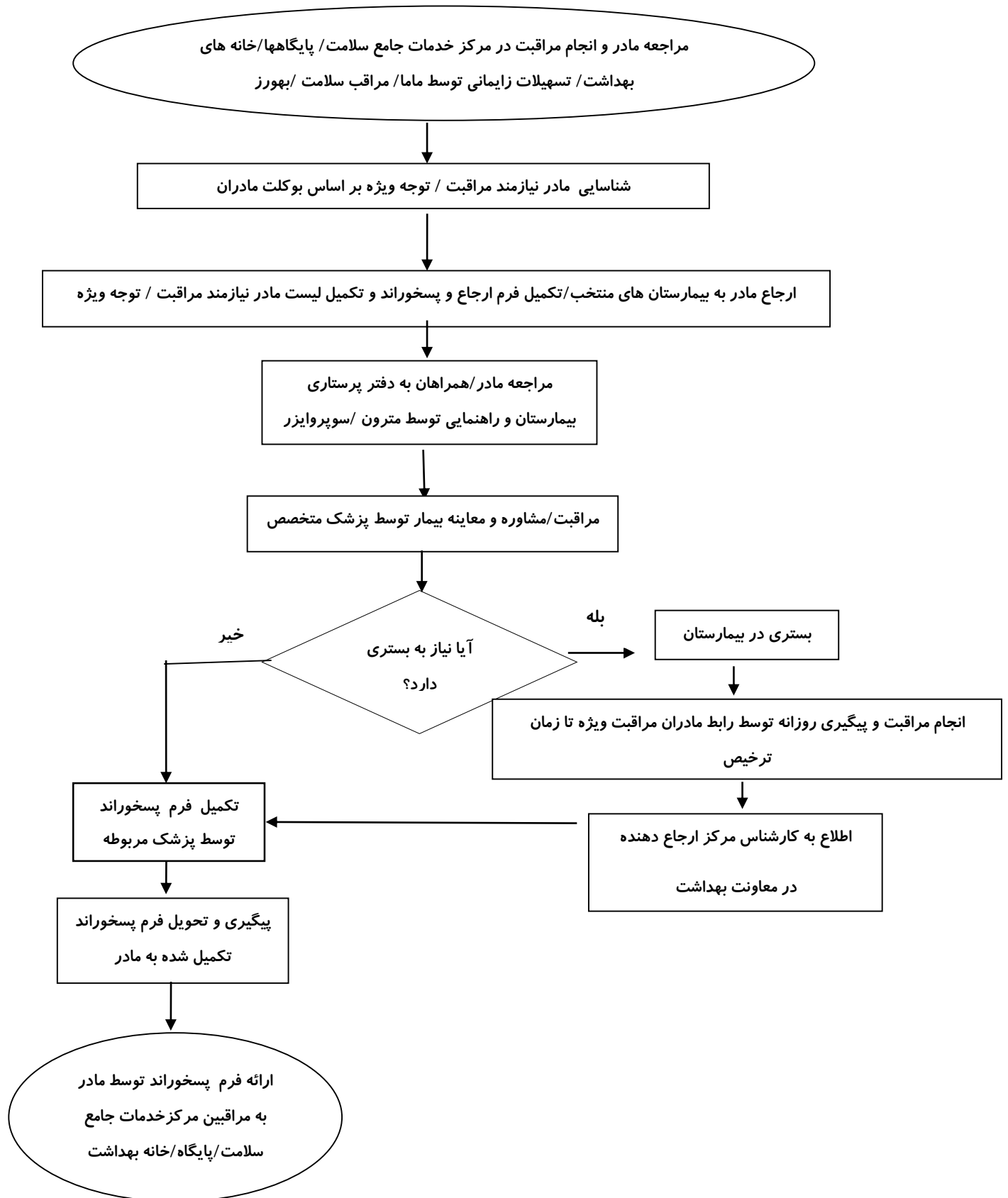
در صورت عدم امکان ارائه خدمات تخصصی لازم، اعزام مادران به بیمارستانهای منتخب به صورت اورژانس

ایجاد پل های قوی ارتباطی بین بخش بهداشت و درمان در سطوح ستادی و محیطی مهم است . در این راستا برقراری پیوند بین مراکز خدمات جامع سلامت و ستاد معاونت بهداشت و درمان با مترون/ سوپروایزرهای مستقر در دفتر پرستاری بیمارستان های منتخب(امام حسین(ع)، مهدیه ، شهدای تجریش و طالقانی) ایجاد شده است که ثمره تلاش های مستمر گروه سلامت جمعیت و خانواده است . این برنامه مسیر روشنی را برای دستیابی مادر باردار نیازمند مراقبت /توجه ویژه به بالاترین سطوح درمانی در شبانه روز را فراهم می کند . امیدواریم با این تلاش بتوانیم در راستای کاهش مرگ و میر مادران باردار گامی هر چند کوچک برداشته باشیم.

به منظور ارتباط با معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و پاسخ به سوالات مطرح شده می توانید با پست الکترونیک و شماره تلفن زیر در تماس باشید:

تلفن : ۶۶۷۰۰۵۱۲-۶۶۷۰۷۱۲۶

پست الکترونیک : doh.feedback@sbmu.ac.ir

فرم شماره "۱"

جدول ثبت مشخصات مادران دارای "تمایل به بارداری" نیازمند مراقبت / توجه ویژه در مراکز خدمات جامع سلامت / پایگاه سلامت

ردیف	نام و نام خانوادگی مادر	کد ملی	علت مراقبت ویژه مادر	شماره تماس	نتیجه پیگیری	توضیحات

فرم شماره "۲"

جدول ثبت مشخصات مادران باردار نیازمند مراقبت / توجه ویژه در مراکز خدمات جامع سلامت / پایگاه سلامت / خانه بهداشت.....

ردیف	نام و نام خانوادگی مادر	کد ملی	علت مراقبت ویژه مادر	تاریخ EDC	شماره تماس	توضیحات